

Velimir BLAŽEVIĆ: Mješovite ženidbe u pravu Katoličke Crkve; Teološki radovi 4. Izdala KS: Zagreb 1975.

Među rijetkim izdanjima s područja kanonskog prava na našem jeziku izašla je prošle godine u izdanju KS knjiga V. Blaževića pod naslovom: *Mješovite ženidbe u pravu Katoličke Crkve*. Izdavanje knjige ove vrste znači lijep doprinos životu naše Crkve koja se trudi da u djelo provede što više smjernica drugog Vatikanskog koncila. Koncilska obnova pokrenula je pitanje reforme crkvenog prava na čemu radi već nekoliko godina posebna komisija. Rad na obnovi kanonskog prava nije jednostavan ni lagan pa se odvija dosta sporo. Međutim neka pitanja s ovog područja tako su hitna i goruća da je trebalo prije završetka rada spomenute komisije donijeti određena načela i smjernice jer to traži konkretni život članova crkvene zajednice.

Ekumensko gibanje potaknuto koncilskim duhom našlo se na području ženidbenog prava u posebnim prilikama. Trebalo je nešto poduzeti da se na djelu pokaže ekumenski duh. Stoga je među prvim stvarima pokrenuto pitanje revizije dosadašnjih kanonskih propisa o mješovitim ženidbama. Konačno je izdano Papiro pismo *Matrimonia mixta* 31. ožujka 1970. godine, a njegovi propisi stupili su na snagu 1. listopada 1970.

Knjiga V. Blaževića: *Mješovite ženidbe u pravu Katoličke Crkve* podijeljena je u četiri dijela s praktičnim dodatkom koji može veoma dobro poslužiti svim pastoralcima koji se susreću s mješovitim ženidbama.

U prvom dijelu knjige pod naslovom **Reguliranje mješovitih ženidbi kroz povijest** prikazan nam je pisac u šest točaka povijesni razvoj pitanja o mješovitim ženidbama kao i stav crkvenog zakonodavstva prema tom problemu. Počevši od otačkih vremena pa kroz odredbe pojedinih krajevnih crkvenih sabora i odluka samih Papa uočljiva je briga Crkve za valjanost ženidbi njezinih člano-

va koji su sklapali ženidbe s nekatolicima.

U pojedinim povijesnim razdobljima iznošeni su određeni razlozi na kojima se temelje zabrane mješovitih ženidbi, a s tim u vezi razrađeno je pitanje dispensi nadležnih foruma koji su ih mogli podijeliti. Pisac nije mimoišao pitanje navještaja mješovitih ženidbi, kao ni kanonskih i liturgijskih oblika sklapanja takovih brakova. Sve je to u povijesti Crkve bilo regulirano specijalnim propisima određenih crkvenih foruma, a posebno mjesto pripada dekretu tridentskog koncila »Tametsi«. Ovaj povijesni osvrt Blaževićeve knjige pruža čitaocu mogućnost da upozna kako je Crkvi u njezinoj prošlosti stalo do valjanosti ženidbe njezinih članova koji su živjeli u sredinama s nekatolicima bilo da su oni bili kršteni ili nekršteni.

Drugi dio svoje knjige posvetio je pisac normama o mješovitim ženidbama u zakoniku kanonskog prava gdje nam jednostavno donosi prijevod trinaest kanona postojećeg ZK koji rade o mješovitim ženidbama. Ne upušta se u tumačenje tih kanonskih propisa već pretpostavlja da čitaoci to znaju na temelju »obilne i dostupne pravne literature kako opće tako i specijalne«. Možda bi bilo korisno da je i tu iznio barem koje tumačenje, jer praksa pokazuje kako su pastoralni radnici koji putu na mukama kad treba nešto konkretno odlučiti.

U slijedećem dijelu obrađeni su zahtjevi da se reformira staro pravo i prikazan je proces nastajanja novog prava koje se odnosi na mješovite ženidbe. U kraćem obrazloženju ovih zahtjeva pisac je spomenuo ne samo poticaje koji su došli sa strane nekatolika nego je naveo i izjave koje su dolazile s katoličke strane imajući pred očima ekumensko zbližavanje i životne potrebe. Veći dio ovog poglavlja posvećen je radu pripremne pretkoncilske komisije kao i diskusijama koje su vođene na samom koncilu.

Mjesta i materijali što ih pisac brižno navodi očito govore o tome

kako je bio dugačak i težak put do konačnog teksta dokumenta o mješovitim ženidbama. Trebalo je voditi računa i o kanonskim propisima istočne Crkve, kao i o dosadašnjem pravu koje se nalazi u CZ. Među prvim dokumentima o tom pitanju izašla je instrukcija Kongregacije za nauk vjere i čudoređa 18. 3. 1966. godine pod naslovom »**Matrimonii sacramentum**«, kojom se želi »provoditi aktualnim potrebama vjernika i da se podupire osjećaj žarče ljubavi u uzajamnim odnosima katolika i nekatolika«.

Dana 22. 2. 1967. godine objavljen je dekret Kongregacije za istočne Crkve »**Crescens matrimoniorum**« koji se temelji na koncilskom dekretu »**Orientalium Ecclesiarum**« kojim se mjesnim Ordinarijima daje ovlaštenje da uz dispencu od smetnje mješovite ženidbe mogu dispencirati i od kanonskog oblika.

Pitanje mješovitih ženidbi bilo je predmet rasprave na Biskupskoj sinodi 1967. godine i to je bila jedna od posljednjih priprema za motu proprio Pavla VI »**Matrimonia mixta**«.

Konačno četvrto poglavlje posvećeno je Blažević novom kanonskom pravu mješovitih ženidbi. Uz prijevod odredbi spomenutog motu propria »**Matrimonia mixta**« pisac donosi tumačenje svih njegovih 17 točaka. Govor je najprije o smetnjama mješovitih ženidbi i njihovoj juridičkoj naravi (**Matr. m.** točka 1. i 2.). Nakon toga izneseno je pitanje podjeljivanja oprosta od smetnji mješovite ženidbe kao i o razlozima koji se za to traže (**Matr. m.** točka 3.).

Sljedi tumačenje mjera za zaštitu katoličke vjere u mješovitim ženidbama (**Matr. m.** točka br. 4—7.). Pisac nastavlja tumačenje o obliku i načinu sklapanja mješovite ženidbe. Zadržava se ponešto na točkama br. 8; 9; 11 i 13 spomenutog motu propria, te upozorava na pravo Biskupskih konferencija koje odobravaju javni oblik sklapanja ovih ženidbi. U ovom dijelu navedeno je i ono što je u tom pitanju odlučila naša BK.

Protumačeno je i pitanje upisa mješovitih ženidbi u matične knjige (**Matr. m.** točka br. 10.). Komentirajući točku br. 15 Blažević tumači dokidanje kazni, napose kazne izopćenja, koje je CZ predviđao za krše-

nje odredbi o kanonskom obliku mješovitih ženidbi kao i za neispunjenje obaveza preuzetih jamstvima.

Kod osnaženja nevaljano sklopljene mješovite ženidbi autor navodi poznata načela kanonskog prava i upozorava na apostolsko pismo Pastoralne munus od 30. 11. 1963. godine u kom se izričito navodi da biskupi mogu redovitom i stalnom vlašću ukrijepiti u korijenu i mješovite ženidbe (**Matr. m.** točka br. 16.).

U knjizi je posvećena pažnja tumačenju propisa o pastoralnoj brizi za mješovite ženidbe (**Matr. m.** točka br. 14.). Među ostalim traži se uspostava kontakata sa službenicima drugih vjera »kako bi zajedničkom akcijom pomagali jedinstvu, čvrstoći, obiteljskom dobru i sreći mješovitih brakova«.

Konačno autor je upozorio na zadaću BK koje trebaju izvjestiti Svetu Stolicu o nekim pitanjima mješovitih ženidbi (**Matr. m.** točka br. 12.). Na snazi je ostao i propis o rekursu na Svetu Stolicu u slučaju poteškoća i sumnji u primjeni ovog motu propria (**Matr. m.** točka br. 17.).

Svoje značenje ima i dodatak s četiri obrasca koji se upotrebljavaju kod sklapanja mješovite ženidbe, kao i norme o mješovitim ženidbama koje se nalaze u pravu srpske pravoslavne Crkve.

Knjigu Velimira Blaževića — Mješovite ženidbe u pravu Katoličke Crkve možemo preporučiti ne samo kanonistima već i našim bogoslovima i svećenicima u pastvi, jer će u njoj naći dobrih tumačenja i praktičnih smjernica za pastoralnu praksu. Treba zahvaliti i izdavaču koji nam je ovom knjigom omogućio da u našoj literaturi novijeg vremena imamo jedno djelo s područja kanonskog prava.

Đuro Puček

Jerko Barišić, DA BUDU JEDNO. Pitanja današnjeg ekumenizma. Izd. Crkva u svijetu, Split 1976, str. 162.

I manje upućenima u suvremene ekumenske labirinte barem je poznato da se ekumenski pokret smatra »znakom vremena« u kojem živimo, mićemo se i (ne) ekumeniziramo. Ekumenska glavnja, užežena negdje početkom ovoga stoljeća, raz-